

ORSZÁGOS BÍRÓSÁGI HIVATAL ELNÖKE

Cím: 1055 Budapest, Szalay u. 16. ☎: 1363 Bp. Pf. 24.
☎: 354-4108, Fax: 332-6312
e-mail: obh@obh.birosag.hu

12.099/2012. OBH

12.100/2012. OBH

Dr. Kovács Péter úr
alkotmánybíró

Budapest

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/2777-16/2012
Érkezett:	2013 MÁRC 13.
Példány:	1
Melléklet:	13 + 2 csomag bíróknak néző csomag
Kérelőiroda:	P-1

Hiv. szám: IV/2777-15/2012.

Tisztelt Alkotmánybíró Úr!

Először is szeretném megköszönni a lehetőséget, hogy az Alkotmánybíróság előtt IV/2777/2012. számon folyamatban lévő ügy kapcsán előterjeszhetem álláspontomat.

*

Mielőtt a 2013. február 27. napján kelt megkeresésben foglaltakra válaszolnék, hadd utaljak arra, hogy az Alkotmánybíróság honlapján elérhető összefoglaló szerint a Testület az eljárását az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti panaszok alapján folytatja. Az indítványok befogadásáról, a befogadás indokairól ugyanakkor a közvélemény számára nincs adat, bár a honlapon a teljes ülés 2013. február 26-i napirendjéből úgy tűnik, hogy a Testület az indítványokat már érdemben tárgyalja.

Az elsődleges kérdés az, hogy az OBH elnökének vizsgált döntése egyáltalán tárgya lehet-e alkotmányjogi panasznak, ezáltal pedig ilyen formában tárgya lehet-e az Alkotmánybíróság eljárásának?

Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet akkor fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha „*egyedi ügyben folytatott bírósági eljárásban*” érte őt alapjogsérelem, míg az Abtv. 27. §-a értelmében „*bírói döntés*”, illetve „*az ügy érdemében hozott döntés vagy az eljárást befejező*

egyéb döntés” alaptörvény-ellenessége lehet tárgya a „valódi” alkotmányjogi panasz eljárásnak.

Álláspontom szerint az OBH elnökének döntése nem olyan érdemi bírói döntés, amely alapja lehetne akár az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti, akár az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz eljárásnak.

A panaszokkal érintett ügyek büntetőügyek, a büntetőeljárás érdemi kérdése pedig az, hogy a vád tárgyává tett cselekményt a vádlott követte-e el vagy sem, vagyis megállapítható-e a vádlott bűnössége. A büntetőeljárásban tehát érdemi bírói döntésnek a bíróság azon határozata tekinthető, amelyben a bíróság a vádlott büntetőjogi felelősségével kapcsolatban foglal állást.

Volt ugyan jogalkotói kezdeményezés arra, hogy az alkotmányjogi panasz lehetősége ne csak az érdemi bírói döntésekkel szemben, hanem valamennyi jogerős bírói határozattal szemben nyitva álljon, ugyanis az alkotmánybírói törvény T/4244. számú tervezete eredeti szövegváltozatának 27. § (2) bekezdése erre is lehetőséget biztosított volna.

A T/4244. számú törvényjavaslatához 116. számon benyújtott és az Országgyűlés által elfogadott módosító javaslat folytán ugyanakkor ez a lehetőség kikerült az Alkotmánybíróságról szóló törvény tervezetéből. A módosító javaslat indokolása szerint ugyanis egyrészt *„a közbenső döntések megtámadhatósága elviselhetetlen ügyterhet jelentene az Alkotmánybíróságra nézve (...) másrészt a közbenső döntések megtámadhatósága olyan helyzetre vezethetne, hogy az érintettek az eljárás elhúzása érdekében minden lehetséges döntést megtámadnának, ami a bírósági eljárások időtartamát jelentős mértékben megnövelné”*.

Mindezekre tekintettel amennyiben az Alkotmánybíróság mégis azt az álláspontot foglalná el, hogy érdemi bírói döntésnek tekinti az OBH elnökének az eljáró bíróság kijelöléséről rendelkező határozatát, úgy azzal – a vázolt jogalkotási folyamatra is figyelemmel – *contra legem* értelmezné a saját eljárásáról szóló törvény rendelkezéseit. Az OBH elnökének ezen döntése ugyanis nem érdemi, sőt még csak egyáltalán nem is bírói döntés. A bíróság kijelöléséről rendelkező határozatában az OBH elnöke nem mint bíró dönt a vonatkozó eljárási kódexek alapján az ügyben illetékes bíróság kijelöléséről, hanem igazgatási jellegű döntést hoz a Bszi. alapján. Az, hogy az ügyben melyik bíróság jár el, nem tekinthető a bírósági eljárás érdemi kérdésének.

Egyúttal utalni szeretnék arra is, hogy az Alkotmánybíróság honlapján található információk szerint IV/3618/2012. számon az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz eljárás van folyamatban, amelyben az indítványozó a Bszi. 62. és 63. §-ainak alaptörvény-ellenességének megállapítását és a Kúria Kpkf.37.589/2012. számú határozatának megsemmisítését kéri.

Ezen ügyben – a fenti érvelés alapján – a Kúria bíróság kijelölésével kapcsolatos határozata sem tekinthető olyan érdemi bírói döntésnek, amely alkotmányjogi panasz tárgya lehet.

*

Az Alkotmánybíróság eljárásával érintett két ügyben – Hagyó Miklós és társai ellen indult büntetőügy (OBH-s ügyszáma: 12.099/2012.), Weilinger Norbert és társai ellen indult büntetőügy (OBH-s ügyszáma: 12.100/2012.) – feltett kérdésekkel kapcsolatban az alábbiakról tájékoztatom:

1. Melyek voltak az eljáró bíróságok kiválasztásának konkrét szempontjai, különös tekintettel arra, hogy a fenti határozatok meghozatalakor még nem álltak rendelkezésre az azóta kidolgozott elvek, szempontok [3/2012. (II.20) OBH Elnöki ajánlás, 58/2012. (IX.17.) OBT határozat], adatok?

Mellékelten megküldöm Önnek az Országos Bírói Tanács részére a bíróságok kijelölésével kapcsolatban 2013. februárjában készített tájékoztatót (mellékletekkel). Ebben az anyagban is kifejtésre kerül, hogy bár az érintett ügyek áthelyezésére a hivatkozott OBHE ajánlás közzététele előtt néhány nappal került sor, azonban az ajánlás tervezete, illetve az azzal kapcsolatos bírósági vélemények már rendelkezésre álltak, így a gyakorlatban már ezek az eljárások is a 3/2012. (II.20) OBH Elnöki ajánlásban meghatározottak szerint zajlottak le.

Az OBT a 2012. augusztus 17. napján kelt 36/2012. (VIII.17.) OBT számú határozatában úgy rendelkezett, hogy az ajánlás 2. pont 1-5. alpontjában foglaltakat tekinti az OBT által elfogadott elveknek.

Az 58/2012. (IX.17.) OBT határozat pedig preambulumban maga is deklarálja, hogy az ajánlás eddigi gyakorlatának megfelelően kívánja meghatározni az ügyáthelyezés során figyelembeveendő elveket.

Vagyis megállapítható, hogy a 3/2012. (II.20) OBH Elnöki ajánlásban lefektetett – és jelen eljárásokban is alkalmazott – elveket a bírói kar legmagasabb szintű önkormányzati szerve is irányadónak tekintette.

A B.54/2012. számon Hagyó Miklós és társai, valamint a B.41/2012. számon Weilinger Norbert és társai ellen a Fővárosi Törvényszéken indult büntetőügyekben az illetékes bíróság helyett más, azonos hatáskörrel rendelkező bíróság kijelölésével kapcsolatosan az Országos Bírói Hivatalban keletkezett iratokat mellékelten, másolatban szintén megküldöm Önnek.

Az iratok között fellelhetőek mind a Fővárosi Törvényszék Büntető Kollégiumának munkaterhére, mind az országos átlagnál kedvezőbb helyzetben lévő bíróságok leterheltségi mutatóira vonatkozó statisztikai kimutatások.

Megjegyzendő, hogy a kijelölést megelőző 10 év átlagát figyelembevéve a Fővárosi Törvényszéken egy törvényszéki elsőfokú ügyeket tárgyaló büntetőbíró referációjában átlagosan 36 ügy volt folyamatban. Ez a szám a Kecskeméti Törvényszéken és a Balassagyarmati Törvényszéken is átlagosan mindössze 15 volt, vagyis kevesebb, mint a fővárosi ügyszám fele. Az országos adatokat figyelembevéve ezen a téren egyébként e két törvényszék rendelkezett a legjobb mutatókkal.

A kijelölés idején ráadásul a Fővárosi Törvényszék bírójának referációjában átlagosan 10 ún. kiemelt jelentőségű büntetőügy (Be. XXVIII/A. fejezet) is volt, amelyek vonatkozásában a Be. soronkívüliséget és szigorú eljárási határidők betartását írja elő.

2. Az ügyekben megkeresett bíróságok véleménye.

Az ügyekben megkeresett bíróságok elnökeinek észrevételei szintén megtalálhatóak a megküldött iratok között, a Fővárosi Törvényszék elnökének indítványával és annak részletes indokolásával együtt.

Ennek kapcsán kiemelendő, hogy a bíróságok megkeresése egyrészt a kijelölésre, másrészt a törvényszékről bíró kirendelésének lehetőségére is vonatkozott, mivel a Fővárosi Törvényszék elnöke indítványának kiegészítésében jelezte, hogy más törvényszékek területéről a Fővárosi Törvényszékre történő bírókirendelés útján is enyhíthető lehetne a Fővárosi Törvényszék munkaterhe.

A megkeresésekre nyilatkozva:

- a Kecskeméti Törvényszék elnöke – kiemelve az esetleges nehézségeket – egy ügy vonatkozásában lehetőséget látott a törvényszék kijelölésére,
- a Szolnoki Törvényszék kijelölésre nem, csak bíró kirendelésére látott lehetőséget,
- a Balassagyarmati Törvényszék a – kevésbé munkaigényesnek tűnő – B.41/2012. számon Weilinger Norbert ellen indult ügy vonatkozásában vállalta a kijelölést, de elsősorban bíró kirendelését tartotta volna célszerűnek,
- a Gyulai Törvényszék elnöke nem látott lehetőséget a törvényszék kijelölésére,
- a Zalaegerszegi Törvényszék elnöke nem látott lehetőséget a törvényszék kijelölésére,
- a Szegedi Törvényszék kijelölésre nem, csak bíró kirendelésére látott lehetőséget.

Az OBH elnökeként végül nem láttam célszerűnek bíró kirendelést a jelzett törvényszékekről a Fővárosi Törvényszékre, egyrészt, mert maga a Fővárosi Törvényszék Büntető Kollégiumvezetője is jelezte, hogy megfelelő számú tárgyalóterem és megfelelő létszámú adminisztratív személyzet hiányában ez nem jelentené az eljárás lefolytatásának gyorsítását, másrészt a kirendelés gyakorlatilag bíró kijelölését jelentette volna az ügyben, ha az újonnan kirendelt bírók kezdtek volna tárgyalni az eredetileg áthelyezni indítványozott ügyeket.

3. A kijelölés során mennyire volt ismert az eljáró tanácsok összetétele, illetőleg a bírák személye és az ügyekben érintett felek ezt mennyire láthatták előre, továbbá a pártatlanság ún. objektív tesztje szempontjából hogyan értékelhető az ügyelosztás helyi rendje?

Az OBH elnöke a Bszi. 62. § (1) bekezdése értelmében az ügy elbírálására az illetékes bíróság helyett kivételesen más, azonos hatáskörű bíróságot, nem pedig bírót jelölhet ki. A bíróságra érkezett ügy – beleértve az áthelyezett ügyeket is – a bíróság ügyelosztási rendje szerint kerül kiosztásra bíróhoz. Az ügyelosztási rendet a Bszi. 9. § (1) bekezdése alapján – a bírói tanács és a kollégiumok véleményének ismeretében – a bíróság elnöke határozza meg, legkésőbb a tárgyévet megelőző év december 10. napjáig. Az ügyelosztási rendet és annak módosításait a Bszi. 11. § (1) bekezdése szerint a felek által is hozzáférhető helyen ki kell függeszteni, továbbá a bíróságok központi internetes honlapján, valamint – ha a bíróság azzal rendelkezik – az érintett bíróság honlapján is közzé kell tenni.

Vagyis megállapítható, hogy az áthelyezett ügyekben a kijelölési eljárás során nem volt előre látható az eljáró bírák személye sem az OBH elnöke, sem más számára.

Figyelmébe ajánlom, hogy míg 2012-ben az ügyek áthelyezésére olyan ügyek vonatkozásában került sor, amelyek az eredetileg illetékes bíróságon még nem kerültek kiosztásra egy konkrét bíróra, addig a 2011-es évben – amint az a másolatban mellékelt 12.334/2011. számú iratból is látható – már egy adott bírói tanácsra kiosztott ügyek áthelyezésére is lehetőség volt.

4. Egyéb fontosnak ítélt kérdések

4.1. Kivételes jellegű alkalmazás

A jogviták elbírálásában jelentkező lényeges időbeli eltérések alapvetően érintik az ügyfelek Alaptörvényben rögzített alapjogainak érvényesülését, az ügyek ésszerű határidőben történő befejezését, a törvény előtti egyenlőséget.

Az Európai Unió tagállamaiban a bírósági munka hatékonyságának növelésére alapvetően két lehetséges megoldás van: az egyik lehetőség, hogy a bírósági

igazgatás az ügyeket irányítják át a kevésbé leterhelt bíróságokra, a másik pedig, hogy az ítélkező bírakat „mozgatják” ideiglenes jelleggel oda, ahol az ügyteher-többlet van (kirendelés). Ezek az ítélkezés időszerűségét növelő intézkedések a gyakorlatban – az európai tapasztalatok szerint – kivételes helyzetekben alkalmazandók.

Az OBH megalakulása óta folyamatosan munkálkodunk a racionális ügyteherelosztás lehetőségeinek kidolgozásán. Az Alkotmánybíróság által vizsgált szabályozás olyan átmeneti időszakra szóló válságkezelő intézmény, amelynek alkalmazása kivételes jellegű, és amelynek célja elsődlegesen annak garantálása, hogy a felek minél rövidebb idő alatt érvényesíthessék jogaikat, jogos igényeiket a bíróság előtt.

Különösen fontos az időtényező a büntetőügyekben: nemzetközi kötelezettségvállalásokkal és az Alaptörvénnyel is ellentétes az a helyzet, ha valaki éveken keresztül büntetőeljárás hatálya alatt áll és a bíróságok közötti ügyteherelosztás aránytalansága miatt kétszer-háromszor annyi ideig kénytelen elszünni a büntetőeljárással járó korlátozásokat, mint az a vádlott, akinek ügyét kevésbé leterhelt bíróságon tárgyalják. Polgári-gazdasági ügyekben pedig – a kiemelt jelentőségű perek magas pertárgyértékére is figyelemmel – az ügyfelek jogos érdekei mellett gyakran nemzetgazdasági érdek is fűződik ahhoz, hogy ezen eljárások a lehető leggyorsabban fejeződjenek be.

Ennek kapcsán érdemes rámutatni arra is, hogy míg civilisztikai ügyek esetében gyakran mindkét félnek érdeke, hogy az eljárás minél gyorsabban befejeződjék, addig büntető ügyek esetén a terheltek gyakran inkább ennek ellenkezőjében, az eljárás elhúzódásában érdekeltek. Ennek oka, hogy bár valóban hátrányos következményekkel jár, ha valaki büntetőeljárás hatálya alatt áll, azonban a Legfelsőbb Bíróság 56/2007. számú BK véleményének III/10. pontja szerint a büntetés kiszabása során enyhítő körülmény, ha a bűncselekmény elkövetésétől hosszabb idő telt el, illetve enyhítő körülmény az is, ha az elkövető hosszabb ideig állt a büntetőeljárás súlya alatt. Jellemző adat, hogy eddig négy ügy esetben került sor az OBH elnökének kijelölő határozatával szemben fellebbezés benyújtására, valamennyi esetben büntető ügyekkel kapcsolatos kijelölés esetén.

Megjegyzem azt is, hogy az ügyek áthelyezésére vonatkozó döntéseim meghozatalakor a jogintézményt kivételesnek tekintettem. A 2012-es évben az áthelyezett ügyek nagy része a Be. XXVIII/A. fejezete szerinti kiemelt jelentőségű ügynek, illetve a Pp. XXVI. fejezete szerinti kiemelt jelentőségű pernek minősült. A nem kiemelt ügyek kapcsán megállapítható, hogy azok vagy olyan szoros összefüggésben voltak egy másik, szintén áthelyezésre javasolt kiemelt ügygel, hogy célszerűségi szempontok vezettek az áthelyezés indítványozására, vagy az ügy elbírálása olyan munkaigényes lett volna, hogy bár az eljárási törvények alapján nem

minősült kiemelt jelentőségű ügynek, de ésszerű időn belül történő elbírálása nem lett volna az eredetileg illetékes törvényszéken biztosítható.

4.2. Törvényi szinten meghatározott szempontrendszer

A Bszi-nek az Alkotmánybíróság által vizsgált 2012. január 1-től hatályos – azóta módosult – 62-64. §-ai az OBH elnökéhez telepítették a döntést az eredetileg illetékes bíróság helyett másik bíróság kijelölése tárgyában.

A Bszi. 62. § (1) bekezdése világos, egyértelmű szempontokat fogalmaz meg abban a tekintetben, hogy egyedi ügyben mikor, milyen körülmények fennállta esetén merülhetett fel az általános illetékességi szabályoktól eltérő bíróság kijelölése:

- amikor az ügy vagy az adott időszakon belül érkezett ügyek meghatározott csoportjának elbírálása
- a bíróság rendkívüli és aránytalan munkaterhe miatt
- ésszerű időn belül
- másként nem biztosítható
- és a kijelölés nem jár a kijelölt bíróság aránytalan megterhelésével sem.

Az Alaptörvény 28. cikke által preferált objektív teleologikus értelmezés alapján megállapítható, hogy a Bszi. fenti szabálya azt a célt tételezi, hogy a rendkívüli módon és aránytalanul leterhelt bíróság valószínűleg nem tud eleget tenni az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti alapjogból eredő állami intézményvédelmi kötelezettségnek, ezért kivételesen indokolt lehet más, azonos hatáskörű bíróság kijelölése. A tételezett cél azonban törvényi szinten adja meg azokat a kritériumokat, amelyek mentén az OBH elnöke hatáskörét gyakorolhatja.

A döntésnek objektív, számszerű ügyforgalmi adatokon, a kijelöléssel érintett bíróságok és büntetőügyekben a legfőbb ügyész véleményén kell alapulnia, amely feltételrendszer tehát kizárta – és jelenleg is kizárja – az önkényes döntés lehetőségét.

Megjegyzem, hogy a kijelölés iránti indítvány tartalma sem lehetett – ahogy ma sem – a kezdeményező bírósági elnök saját „ízlése” szerinti. A Bszi. 62. § (2) és (3) bekezdése egyértelművé tette, hogy a kezdeményezés határidőhöz kötött: az ügy érkezésétől számított 15 napon belül kell előterjeszteni, amely előterjesztés értelemszerűen az évente előre meghatározott ügykiosztási rendnek megfelelő szignálást megelőzi. A törvényi szabályok értelmében – és a 2012-es évtől kezdődően a gyakorlatban – sem fordulhatott elő az, hogy bíróra, bírói tanácsra kiosztott ügyet tőle elvonva kezdeményezi az általános illetékességgel rendelkező bíróság elnöke az ügy áthelyezését más bírósághoz (a 2011-es évben ugyanis sor került már bírói tanácsra kiosztott ügy áthelyezésére is).

Emellett az indítványt csak indokolással ellátva lehetett előterjeszteni az OBH elnökéhez. Az indokolásnak az eredetileg illetékességgel rendelkező bíróság meghatározott időszakban jellemző ügyforgalmi, személyzeti és egyéb adatait kellett tartalmaznia. Ezen adatok egy adott időszakban érkezett és a folyamatban lévő ügyek számára, a kiemelt ügyek számára, a rendelkezésre álló bírói tanácsok számára és a referádák nagyságára, illetve az ügyek minőségére vonatkoztak.

A Bszi. 63. § (1) bekezdése egyértelmű és világos abban a tekintetben, hogy az OBH elnöke milyen eljárás lefolytatása mellett hozta meg – nyolc nap alatt, tehát szoros határidőhöz kötött – döntését a vizsgált időszakban. A törvényi rendelkezések értelmében az OBH elnökének ütköztetnie kellett az indítványban megjelölt és az OBH-ban rendelkezésére álló, illetve a bíróságoktól beszerzett statisztikai adatokat, rangsort kellett felállítania az azonos hatáskörű bíróságok között. Meg kellett keresnie az adatok alapján összeállított rangsor első három-négy bíróságának vezetését a kijelöléssel kapcsolatos véleményének beszerzése céljából.

Összességében egyértelmű volt, hogy egyéb, végrehajtási jellegű belső szabályok hiánya sem tette kérdéssé azt, hogy a Bszi. 62-64 §-ai nem adtak lehetőséget az OBH elnökének diszkrecionális döntésre. A Bszi. szabályai az érintett felek (és jogi képviselők) számára ugyanakkor egyértelművé, prognosztizálhatóvá tették azt, hogy ha ügyükben közismerten leterhelt bíróság rendelkezett illetékességgel, ott felmerülhetett az illetékesség megváltoztatásának kérdése, amely azonban – utólag adatokkal igazolhatóan – garanciát jelentett az eljárás gyorsabb befejezésére.

Megjegyzem egyebekben azt is, hogy a nyilvánosság és az eljárás pártatlanságának biztosítása érdekében az OBH bármely áthelyezéssel érintett ügyben az érintett felek rendelkezésére állt arra az esetre, amennyiben meg kívánták tekinteni az áthelyezéssel összefüggésben keletkezett iratokat, illetve az iratokról másolat készítésére is lehetőséget biztosított (pl. 12.378/2012. számú ügy).

Az OBH elnöke a Bszi. vizsgált rendelkezései értelmében csak törvényi szempontok vizsgálata mellett hozhatott döntést, amely döntés azonban nem eredményezhette, de nem is eredményezte a kijelölt törvényszékek ügykiosztási rendjének megváltoztatását. Az áthelyezett ügyben az eljáró bírói tanács kijelölésére – az OBH elnökétől teljesen függetlenül – az előre meghatározott ügykiosztási rendnek megfelelően kerülhetett sor.

Összességében tehát a Bszi. szabályai, de a kijelöléssel kapcsolatos eljárás sem ad objektíve igazolható alapot (az Európai Emberi Jogi Bíróság által az eljáró bírósággal és a szabályozással szemben támasztott követelmények, az ún. kettős teszt objektív eleme) arra, hogy a felek kételkedjenek a kijelöléssel kapcsolatos eljárás pártatlanságában. Amennyiben a fél arra a következtetésre jut a kijelölt törvényszék előtt folyamatban lévő eljárás során, hogy kétséges az eljáró bíró vagy az egész törvényszék pártatlansága (az Európai Emberi Jogi Bíróság által az eljáró

bírósággal és a szabályozással szemben támasztott követelmények, az ún. kettős teszt szubjektív eleme), úgy kizárási indítványt terjeszthet elő az eljáró bíró pártatlanságát vitatva, amely indítvány elbírálása a vonatkozó eljárási törvények alapján történik meg.

4.3. Fair eljárás kérdése

A panaszos indítványok alapvetően a „fair eljárás” alapjogának sérelmére hivatkoznak a szabályozással és az OBH elnökének döntésével összefüggésben. A tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülését több jog egyidejű érvényesülése adja. Az eljárásnak a maga egészében kell tisztességesnek lenni, e jog azáltal abszolút, hogy vele szemben nem mérlegelhető más jog vagy alkotmányos érték (az eljárás nem lehet egy „kicsit tisztességtelen” az igazság érvényesülése érdekében sem).

A tisztességes eljárást eredményező jogok azonban nem feltétlenül bírnak ilyen abszolút jelleggel (pl. jogorvoslathoz való jog), más eljárási jogok azonban korlátozhatatlanok (védelemhez való jog, ártatlanság véelme). A törvényes bíróhoz való jog azt a követelményt közvetíti, hogy bármely bíróság a törvény alapján, előre meghatározott absztrakt – a bíróságot alkotó bírák közötti válogatást kizáró – szabályok alapján alakuljon meg. Ennek előfeltétele a bírák egyenlősége. Követelmény továbbá, hogy a bírósági tanácsok összetételét törvény, vagy annak alapján nyilvános szabály előre meghatározza. A gyakorlatban a bírák és az ügyek elosztásának egyenlőségét a véletlenszerű elosztás biztosítja, mert a véletlen elvben mindig egyenlőséget is jelent.

Álláspontom szerint e követelmények jelen ügyben nem sérültek. Az eljáró bíróság kijelölésére törvényben meghatározott szabályok alapján, az ügy bíróhoz, bírói tanácshoz kerülését megelőzően került sor. Az adott ügy bíróhoz, bírói tanácshoz kerülése pedig az ügyelosztási rend szerint, s nem személyválogatás alapján történik. A törvényi szabályok garanciákat tartalmaznak, úgymint a jogintézmény kivételessége, időlegessége (egy másik, a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülési körébe tartozó alapjog, az ügyek ésszerű határidőn belül való befejezése érdekében). Akár az abszolút mércét, akár a mérlegelést lehetővé tevő jogokat nézzük – véleményem szerint – nem állapítható meg, a törvényes bíróhoz való joggal ellentétes szabályozás és gyakorlat. Nem felel meg a valóságnak az az esetleges következtetés, amely szerint a vizsgált ügyáthelyezés során az eljárás tisztességessége sérült.

4.4. A Be. 20/A. §-ával kapcsolatos panasz

A panaszosok indítványaikban támadják a Be. 20/A. §-át is. Szemben a Bszi. jelen ügyekben vizsgált rendelkezéseivel, a Be. ezen szabálya változatlan tartalommal hatályos a mai napig. Amennyiben az Alkotmánybíróság arra a nem várt következtetésre jutna, hogy a panaszokban foglaltakkal egyezően megállapítja a

2012. január 1. és július 17. között hatályos Bszi. 62-64. §-ainak és ezzel együtt a Be. 20/A. §-ának alkotmányellenességét, úgy az lényegében alkotmányossági vizsgálat nélküli, előzetes állásfoglalást jelentene a Bszi. 62-64. §-ainak 2012. július 17-től hatályos, módosított szabályozása alkotmányosságát illetően is.

Ezért javaslom, hogy az Alkotmánybíróság – alkalmazva az Abtv. 58. § (3) bekezdését, elkerülendő a prejudikálást és az Alkotmánybíróság előtt folyamatban lévő más, hasonló tárgyú indítványok tárgyában hozandó döntés determinálását – rendelje el a vitás kérdések elkülönített érdemi vizsgálatát és a Be. 20/A. §-a alaptörvény-ellenessége tárgyában későbbi eljárásaiban hozzon döntést.

4.5. A Bszi. 62-64. §-ainak esetleges alaptörvény-ellenessége

Arra a nem várt esetre nézve, amennyiben az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenesnek minősítené a Bszi. 2012. január 1. és július 17. között hatályos 62-64. §-ait, úgy a jogkövetkezmények megállapítása – egyéb tényezők mellett az időmúlás elhanyagolhatatlan ténye miatt – alapos és körültekintő mérlegelést igényel.

Álláspontom szerint ugyanis amikor az OBH elnöke a két vitatott döntést hozta, annak alaptörvényi alapjai fennálltak. Amennyiben az Alkotmánybíróság a folyamatban lévő büntetőeljárásokra tekintettel haladéktalanul, a panaszok megérkezése (2012. április 5.) után bírálja el az indítványokat, úgy azokat el kellett volna utasítania (be sem kellett volna fogadnia), mivel a jogintézménynek az Átmeneti rendelkezések folytán alkotmányos alapjai voltak.

Az indítványokkal érintett áthelyezett ügyekben több mint egy éve folyamatban vannak a büntetőeljárások, az egyikben például már több mint 30 tárgyalási napot tartott a kijelölt bíróság. A bírósági zsargon az ilyen ügyeket „betárgyalt ügynek” nevezi, ami azt jelenti, hogy a bizonyítási eljárás előrehaladott stádiumban van. Attól függően, hogy az Alkotmánybíróság miként vonja le az esetleges alaptörvény-ellenesség jogkövetkezményeit, késedelmet szenved az eljárás, és ezzel összefüggésben sérülhetnek a vádlottak Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében elismert alapjogai is.

A Bszi-nek az Alkotmánybíróság előtt folyamatban lévő eljárás tárgyát képező rendelkezései 2012. július 17. napja óta a vizsgált formájukban már nem hatályosak, ezért a Testület döntése csupán az esetleges alaptörvény-ellenesség megállapítására szorítkozhat. Az ún. „rég” panaszok esetében az Alkotmánybíróság fenntartotta azt a korábban, mintegy 20 évig folytatott gyakorlatát, hogy a perben a bíró által alkalmazott, alkotmányellenes jogszabályt csak az eljárást befejező, jogerős bírósági határozat kapcsán lehet megtámadni. Az ilyen esetekhez kapcsolódott és kapcsolódik ma is az Abtv. 45. § (2) bekezdése szerinti alkalmazási tilalom kimondása. Ugyanakkor a 45. § (4) bekezdése nagy szabadságot – és felelősséget – ad az Alkotmánybíróságnak abban, hogy amennyiben „*az Alaptörvény védelme, a*

jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja” a jogkövetkezményeket a főszabálytól eltérően állapítsa meg.

Javaslom ezért annak megfontolását, hogy amennyiben az Alkotmánybíróság kifejtett érveim ellenére megállapítja a Bszi. korábbi 62-64. §-ainak alaptörvény-ellenességét, abban az esetben a jogkövetkezmények levonását kösse a büntető eljárásokban meghozott jogerős bírói döntésekkel szembeni esetlegesen benyújtott alkotmányjogi panaszok majdani elbírálásához.

A jelen esetben ugyanis az OBH elnökének határozatai nem minősülnek bírói döntéseknek, tehát az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint a Bszi. korábbi 62-64. §-aiban foglalt rendelkezések alaptörvény-ellenessége, illetve annak jogi konzekvenciái csak az eljárás jogerős befejezése után vonhatóak le, amennyiben teljesül az Abtv. 29. §-a szerinti feltétel, és a norma alaptörvény-ellenessége „a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet” eredményezett.

*

Tisztelt Alkotmánybíró Úr!

Kérem tovább azt is, hogy az Alkotmánybíróság a 2013. március 1. napjától hatályos Ügyrendje 37. §-a alapján rendelje el személyes és/vagy nyilvános meghallgatásomat, ahol a Testület tagjainak kérdésére alkalmam lenne személyesen, szóban is kifejtteni a jogintézmény alkotmányosságával és szükségességével kapcsolatos álláspontomat.

Budapest, 2013. március 12.

Üdvözlettel:

dr. Handó Tünde

Mellékletek:

1. Az OBT számára készített tájékoztató és mellékletei
2. A 12.099/2012. számú OBH irat másolata
3. A 12.100/2012. számú OBH irat másolata
4. Egy 2011-ben áthelyezett büntetőügy OIT Hivatali iratának másolata tájékoztatásul (12.334/2011)

